

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥ అథ పంచమ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ హిరణ్యవర్ణాః శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్విన్తః॥ అగ్నిం
గర్భం దధిరే విరూపాస్తా న ఆపః శగ్గ్ స్తోనా భవన్తు॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి
మధ్యే సత్యాన్తే అవపశ్యజ్ఞానామ్॥ మధుశ్చుతః శుచయో యాః పావకాస్తా న ఆపః
శగ్గ్ స్తోనా భవన్తు॥ యాసాస్తేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి॥
యాః పృథివీం పయసోఽన్తన్తి [౧] శుక్రాస్తా న ఆపః శగ్గ్ స్తోనా భవన్తు॥ శివేన మా
చక్షుషౌ పశ్యతాఽఽపః శివయా తనువోప స్పృశత త్వచం మే॥ సర్వాగ్ం అగ్నిగ్ంరపుషదో
హువే వో మయి వర్షో బలమోజో ని ధత్త॥ యదదః సం ప్రయతీరహవనదతా హతే॥
తస్మాదా నద్యో నామ స్థ తా వో నామాని సిన్ధవః॥ యత్ప్రేషితా వరుణేన తాః శీభగ్ం
సమవల్గతా [౨] తదాప్నోదిన్త్రో వో యతీస్తస్మాదాపో అను స్థన॥ అపకామగ్గ్ స్యన్దమానా
అవీవరత వో హికమ్॥ ఇన్త్రో వః శక్తిభిర్దేవీస్తస్మాద్వార్ణామ వో హితమ్॥ ఏకో దేవో
అప్యతిష్ఠథ్స్యన్దమానా యథావశమ్॥ ఉదానిమర్మహీరితి తస్మాదుదకముచ్యతే॥ ఆపో
భద్రా ఘృతమిదాప ఆసురగ్గ్నిషోమౌ బిభృత్యాప ఇత్తాః॥ తీవ్రో రసో మధుప్రచా [౩]
మరంగమ ఆ మా ప్రాణేన సహ వర్చసా గన్మ॥ ఆదితృశ్యామ్యుత వా శృణోమ్యా మా
ఘోషో గచ్ఛతి వాజ్నేన ఆసామ్॥ మన్యే భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం
యదా వః॥ ఆపో హి ష్టా మయోభువన్తా న ఊర్జే దధాతనా మహే రణాయ చక్షసే॥
యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః॥ ఉశతీరివ మాతరః॥ తస్మా అరం గమామ
వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ॥ ఆపో జనయథా చ నః॥ దివి శ్రయస్వాఽన్తరిక్షే యతస్య
పృథివ్యా సం భవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా॥[౪]

ఉన్దన్తి సమవల్గత మధుప్రవాం మాతరో ద్వావిగ్ంశతిశ్చ||5.6.1||

అపాం గ్రహాన్సృహ్ణత్యేతద్వావ రాజసూయం యదేతే గ్రహాః సవోగ్నిర్వరుణసవో
రాజసూయమగ్నిసవశ్చిత్త్యస్తాభ్యామేవ సూయతేఽథో ఉభావేవ లోకావభి జయతి యశ్చ
రాజసూయేనేజానస్య యశ్చాగ్నిచిత ఆపో భవన్త్యాపో వా అగ్నేర్భ్రాతృవ్యా
యదపోగ్నిరధస్తాదుపదధాతి భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో
భవత్యమృతం [౫] వా ఆపస్తస్మాదద్భిరవతాంతమభి షిజ్చన్తి నాఽఽర్తిమార్ఘతి
సర్వమాయురేతి యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా ఏవం వేదాఽన్నం వా ఆపః పశవ
ఆపోఽన్నం పశవోఽన్నాదః పశుమాన్భవతి యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా ఏవం వేద
ద్వాదశ భవన్తి ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరేణైవాఽస్మా [౬] అన్నమవ రున్ధే
పాత్రాణి భవన్తి పాత్రే వా అన్నమద్యతే సయోన్యేవాఽన్నమవ రున్ధ ఆ
ద్వాదశాత్పురుషాదన్నమత్యథో పాత్రాన్న ఛిద్యతే యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా
ఏవం వేద కుమ్భాశ్చ కుమ్భిశ్చ మిథునాని భవన్తి మిథునస్య ప్రజాత్యై పు ప్రజయా
పశుభిర్మిథునైర్జాయతే యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ [౭] చైనా ఏవం వేద శుగ్వా అగ్నిః
సోఽధ్వర్యుం యజమానం ప్రజాః శుచాఽర్పయతి యదప ఉపదధాతి శుచమేవాఽస్య
శమయతి నాఽఽర్తిమార్ఘత్యధ్వర్యుర్న యజమానః శామ్యన్తి ప్రజా యత్యైతా
ఉపధీయన్తేఽపాం వా ఏతాని హృదయాని యదేతా ఆపో యదేతా అప ఉపదధాతి
దివ్యాభిరేపైనాః సగ్ం సృజతి వర్షకః పర్జన్యో [౮] భవతి యో వా ఏతాసామాయతనం
క్లుప్తం వేదాఽయతనవాన్భవతి కల్పతేఽస్మా అనుసీతముప దధాత్యేతద్వా
ఆసామాయతనమేషా క్లుప్తిర్య ఏవం వేదాయతనవాన్భవతి కల్పతేఽస్మై ద్వంద్వమన్యా
ఉప దధాతి చతస్రో మధ్యే ధృత్యా అన్నం వా ఇష్టకా ఏతత్థలు పై సాక్షాదన్నం యదేష
చరుర్యదేతం చరుముపదధాతి సాక్షా [౯] దేవాఽస్మా అన్నమవ రున్ధే మధ్యత ఉప దధాతి

మధ్యత ఏ॒వా॒క॒స్మా అ॒న్నం దధా॑తి తస్మా॒న్మధ్య॑తో॒న్నమధ్య॑తే బా॒ర్హ॒స్పత్యో భ॑వతి బ్ర॒హ్మ
 వై దే॒వానాం బృ॒హ॒స్పతి॒ర్బ్ర॒హ్మణై॒వాక॒స్మా అ॒న్నమ॑వ రు॒న్ధే బ్ర॒హ్మ॑వర్చ॒సమ॑సి
 బ్ర॒హ్మ॑వర్చ॒సాయ త్వే॒త్యాహ తే॒జస్వీ బ్ర॒హ్మ॑వర్చ॒సీ భ॑వతి య॒స్యైష ఉ॑పధీ॒యతే య ఉ
 చైనమే॒వం వేద॑||[00]

అమృ॑తమ॒స్మై జాయ॑తే య॒స్యైతా ఉ॑శధీ॒యన్తే య ఉ ప॒ర్జన్య ఉ॑పధా॒తి సాక్షా॑భ॒స్త్వ చ॑త్వారి॒గ్శచ॑||5.6.2||

భూ॒తేష్ట॑కా ఉ॒ప దధా॑త్యత్రా॒త్ర వై మృ॑త్యు॒ర్జాయ॑తే యత్ర॒యత్రై॒వ మృ॑త్యు॒ర్జాయ॑తే తత
 ఏ॒వైన॑మ॒వ య॒జతే తస్మా॒దగ్ని॑చిధ్న॒ర్వమా॑యురే॒తి సర్వే హ్య॑స్య
 మృ॑త్య॒వోపే॒ష్టాస్త॑స్మా॒దగ్ని॑చిన్నాభి॒చరి॑త॒వై ప్ర॒త్యగే॑నమ॒భిచారః॑ స్త్రు॒ణుతే సూ॒యతే వా ఏ॒ష
 యో॒కగ్నిం చి॒నుతే దే॒వసు॒వామే॒తాని హ॑వీ॒గ్ంషి భ॑వ॒స్త్వైతా॑వన్తో వై దే॒వానా॑గ్ం స॒వాస్త ఏ॒వా
 [00] క॒స్మై స॒వాన్పు య॑చ్ఛన్తి త ఏ॒నగ్ం స॒వన్తే స॒వోక॑గ్ని॒ర్వరు॑ణస॒వో రాజ॑సూ॒యం
 బ్ర॒హ్మ॑స॒వశ్చి॑త్యో దే॒వస్య త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవ॑ ఇ॒త్యాహ॑ స॒వితృ॑ప్ర॒సూత ఏ॒వైనం బ్ర॒హ్మ॑ణా
 దే॒వతా॑భిర॒భి షి॒శ్చాత్య॑న్నస్యా॒న్నస్యా॑భి షి॒శ్చాత్య॑న్నస్యా॒న్నస్యా॑క॒వరు॑ద్ధై
 పు॒రస్తా॑త్ప్రత్య॒శ్చామ॑భి షి॒శ్చతి పు॒రస్తా॑ద్ధి ప్రతీచీ॒నమ॒న్నమధ్య॑తే శీ॒ర్షతో॑క॒భి షి॒శ్చతి
 శీ॒ర్షతో హ్య॑న్నమధ్య॒త ఆ ము॒ఖాద॑న్వ॒వస్తా॑వయతి [01] ము॒ఖత ఏ॒వాక॒స్మా అ॒న్నాద్యం
 దధా॑త్యగ్నే॒స్తా సా॒మ్రాజ్యే॒నాక॑భి షి॒శ్చామీ॒త్యాహై॒ష వా అ॒గ్నీః స॒వన్తే॒నైవైన॑మ॒భి షి॒శ్చతి
 బృ॒హ॒స్పతే॑స్తా సా॒మ్రాజ్యే॒నాక॑భి షి॒శ్చామీ॒త్యాహ॑ బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానాం
 బృ॒హ॒స్పతి॒ర్బ్ర॒హ్మణై॒వైన॑మ॒భి షి॒శ్చతీ॒న్తస్య త్వా సా॒మ్రాజ్యే॒నాక॑భి
 షి॒శ్చామీ॒త్యాహే॒న్త్రియ॑మే॒వాక॒స్మిన్ను॑పరి॒ష్టాద్దధా॑త్యే॒త- [02] ద్వై రాజ॑సూ॒యస్య రూ॒పం య
 ఏ॒వం వి॒ద్వాన॑గ్నిం చి॒నుత ఉ॒భావే॑వ లో॒కావ॑భి జ॒యతి యశ్చ॑ రాజ॒సూయే॑నే॒జాన॑స్య
 యశ్చా॒గ్నిచి॒త ఇ॒న్తస్య సు॒షువా॑ణస్య దశధే॒న్త్రియం వీ॒ర్యం పరా॑క॒పత॑త్తద్దే॒వాః సా॒త్రామ॑ణ్యా
 స॒మభ॑ర॒న్సూ॒యతే వా ఏ॒ష యో॒కగ్నిం చి॒నుతే॑క॒గ్నిం చి॒త్వా సా॒త్రామ॑ణ్యా

యజేతేన్త్రియమేవ వీర్యగ్ం సంభృత్యాత్మన్ధతీ॥౧౪॥

త ఏవాన్వవస్రావయత్యేతదష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చ॥5.6.3॥

సజూరబ్దోయావభిః సజూరుషా అరుణీభిః సజూః సూర్య ఏతశేన సజోషావశ్వినా
దగ్ంసోభిః సజూరగ్నిర్వైశ్వానర ఇడాభిర్ఘృతేన స్వాహా సంవధ్సరో వా అబ్దో మాసా
అయావా ఉషా అరుణీః సూర్య ఏతశ ఇమే అశ్వినా సంవధ్సరోగ్నిర్వైశ్వానరః పశవ ఇడా
పశవో ఘృతగ్ం సంవధ్సరం పశవోను ప్ర జాయస్తే సంవధ్సరేణైవాస్మై పశూన్ప్ర
జనయతి దర్భస్తమ్బే జుహోతి య [౧౫] ద్వా అస్యా అమృతం యద్వీర్యం
తద్దర్భాస్తస్మిజ్జుహోతి పైవ జాయతేన్నాదో భవతి యస్యైవం జుహ్వత్యేతా పై దేవతా
అగ్నిః పురస్తాద్భాగాస్తా ఏవ ప్రీణాత్యథో చక్షురేవాగ్నిః పురస్తాత్ప్రతి దధాత్యనన్ధో భవతి
య ఏవం వేదాకపో వా ఇదమగ్నే సలిలమాసీధన్ ప్రజాపతిః పుష్కరపర్ణే వాతో
భూతోకలేలాయథన్ః [౧౬] ప్రతిష్ఠాం నాకవిన్దత స ఏతదపాం
కులాయమపశ్యత్తస్మిన్నగ్నిమచినుత తదియమభవత్తో పై స ప్రత్యతిష్ఠద్వాం
పురస్తాదుపాదధాత్తచ్ఛిరోభవథ్నా ప్రాచీ దిగ్యాం దక్షిణత ఉపాదధాథన్ దక్షిణః
పక్షోభవథ్నా దక్షిణా దిగ్యాం పశ్చాదుపాదధాత్తత్పుచ్ఛమభవథ్నా ప్రతీచీ దిగ్యాముత్తరత
ఉపాదధా- [౧౭] థన్ ఉత్తరః పక్షోభవథ్నోదీచీ
దిగ్యాముపరిష్టాదుపాదధాత్తత్పుష్ఠమభవథ్నోర్ధ్వా దిగియంవా అగ్నిః
పశ్చేష్ఠకస్తస్మాద్యదస్యాం ఖనన్త్యభీష్టకాం త్పన్దన్త్యభి శర్కరాగ్ం సర్వా వా ఇయం
వయోభ్యో నక్తం దృశే దీప్యతే తస్మాదిమాం వయాగ్ంసి నక్తం నాధ్యాసతే య ఏవం
విద్వానగ్నిం చినుతే ప్రత్యేవ [౧౮] తిష్ఠత్యభి దిశో జయత్యాగ్నీయో పై
బ్రాహ్మణస్తస్మాద్బ్రాహ్మణాయ సర్వాసు దిక్ష్యర్థకగ్ స్వామేవ తద్దిశమస్వేత్యపాం వా అగ్నిః
కులాయం తస్మాదాపోగ్నిగ్ం హారుకాః స్వామేవ తద్యోనిం ప్ర విశన్తి॥౧౯॥

యదలే॑లాయ॑థ్య ఉ॑త్తర॑త ఉ॑పాద॑ధాదే॑వ ద్వా॑త్రిగ్గో॑శఽప॑||5.6.4||

సం॑వ॒ధ్స॒రము॑ఖ్యం భృ॒త్వా ద్వి॒తీయే॑ సం॑వ॒ధ్స॒ర ఆగ్నే॑యమ॒ష్టాక॑పాలం
ని॒ర్వపే॑దై॒న్త్రమే॑కాదశకపాలం వైశ్వదే॑వం ద్వాదశకపాలం బార్హ॑స్పత్యం చరుం వైష్ణ॑వం
త్రి॒కపాలం తృ॒తీయే॑ సం॑వ॒ధ్స॒రేక॑భిజితా యజే॑త యద॒ష్టాక॑పాలో భవ॑త్యష్టాక్షరా
గా॒యత్ర్యాగ్నే॑యం గా॒యత్రం ప్రా॑తఃసవనం ప్రా॑తఃసవనమే॒వ తేన॑ దాధార గా॒యత్రీం
ఛన్దో॑ యదే॒కాదశ॑కపాలో భవ॑త్యే॒కాదశా॑క్షరా త్రి॒ష్టుగై॒న్త్రం త్రి॒ష్టుభం॑ మాధ్య॑ందినగ్ం సవనం
మాధ్య॑ందినమే॒వ సవనం॑ తేన॑ దాధార త్రి॒ష్టుభం [౨౦] ఛన్దో॑ యద్ద్వాదశకపాలో భవ॑తి
ద్వాదశా॑క్షరా జగ॑తీ వైశ్వదే॑వం జాగ॑తం తృ॒తీయస॑వనం తృ॒తీయస॑వనమే॒వ తేన॑ దాధార
జగ॑తీం ఛన్దో॑ యద్బార్హ॑స్పత్యశ్చ॒రుర్భవ॑తి బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానాం బృ॒హస్ప॑తిర్బ్ర॒హ్మైవ తేన॑
దాధార॑ యద్వైష్ణ॑వస్త్రి॒కపాలో భవ॑తి యజ్ఞో॑ వై విష్ణు॑ర్యజ్ఞమే॒వ తేన॑ దాధార
యత్తృ॒తీయే॑ సం॑వ॒ధ్స॒రేక॑భిజితా యజ॑తేక॒భిజిత్యై॑ యధ్సం॑వ॒ధ్స॒రము॑ఖ్యం బిభర్తి॑మమే॒వ
[౨౧] తేన॑ లోకగ్గ్ స్పృ॑ణోతి యద్ద్వితీ॑యే సం॑వ॒ధ్స॒రేగ్నిం చిను॑తేక॒న్తరిక్ష॑మే॒వ తేన॑
స్పృ॑ణోతి యత్తృ॒తీయే॑ సం॑వ॒ధ్స॒రే యజ॑తేక॒ముమే॒వ తేన॑ లోకగ్గ్ స్పృ॑ణోత్యే॒తం వై పర॑
ఆ॒ట్తా॒రః కక్షీ॑వాగ్ం జా॒శిజో॑ వీ॒తహ॑వ్యః శ్రా॒యస॑స్త్రి॒సద॑స్యః పౌరు॑కుధ్స్యః ప్ర॒జాకా॑మా
అచి॑న్వత తతో॑ వై తే స॒హస్ర॑గ్ం సహ॑స్రం పు॒త్రాన॑వి॒న్దన్త॑ ప్రథ॑తే ప్ర॒జయా॑ ప॒శుభి॑స్త్వా
మా॒త్రామా॑ప్నోతి యాం తే॒కగ॑చ్ఛన్ య ఏ॒వం వి॒ద్వాసే॑తమగ్నిం చిను॑తే||[౨౨]

దా॒ధార త్రి॒ష్టుభ॑మిమమే॒ వైవం చ॑త్వారి చ||5.6.5||

ప్ర॒జాప॑తిరగ్నిమచినుత స క్షు॑రపవిర్భూత్వాక॒తిష్ఠ॑త్తం దే॒వా బిభ్య॑తో నోపాక॑యన్తే
ఛన్దో॑భిరాత్మానన్ధాదయిత్యోపాక॑యన్తచ్ఛన్దసాం ఛన్ద॑స్త్వం బ్ర॒హ్మ వై ఛన్దా॑గ్ంసి బ్ర॒హ్మణ॑
ఏ॒తద్ద్రా॑పం యత్కృ॑ష్టాజినం కార్షి॑ష్ఠ ఉపా॑నహృపుప ము॒ఞ్చతే॑ ఛన్దో॑భిరే॒వాక॑త్మానం

ఛాదయిత్వాఽగ్నిముప చరత్యాత్మనోఽహిగంసాయై దేవనిధిర్వా ఏష ని ధీయతే యదగ్ని-
 [౨౩] రస్యే వా వై నిధిమగుప్తం విన్దన్తి న వా ప్రతి ప్ర జానాత్యుఖామా
 క్రామత్యాత్మానమేవాఽధిపాం కురుతే గుప్త్యా అథో ఖల్వాహుర్నాఽక్రమ్యేతి సైర్ఋత్యుఖా
 యదాక్రామేన్నిర్ఋత్యా ఆత్మానమపి దధ్యాత్తస్మాన్నాఽక్రమ్యా పురుషశీర్షముప దధాతి
 గుప్త్యా అథో యథా బ్రూయాదేతస్మై గోపాయేతి తాదృగేవ తత్ [౨౪] ప్రజాపతిర్వా
 అథర్వాగ్నిరేవ దధ్యజ్జాధర్వణస్తస్యేష్వకా అస్థాస్యేతగ్ం హ వావ తదృషిరభ్యనూవాచేన్స్త్రో
 దధీచో అస్థభిరితి యదిష్వకాభిరగ్నిం చిన్తోతి సాత్మానమేవాఽగ్నిం చినుతే సాత్మాముష్మిల్లోకే
 భవతి య ఏవం వేద శరీరం వా ఏతదగ్నేర్యచ్ఛిత్య ఆత్మా వైశ్వానరో యచ్ఛితే వైశ్వానరం
 జుహోతి శరీరమేవ సగ్గ్స్మృత్యా- [౨౫] ఽభ్యారోహతి శరీరం వా ఏతద్యజమానః
 సగ్గ్స్మృరుతే యదగ్నిం చినుతే యచ్ఛితే వైశ్వానరం జుహోతి శరీరమేవ
 సగ్గ్స్మృత్యాఽత్మనాఽభ్యారోహతి తస్మాత్తస్య నాఽవ ద్యన్తి జీవస్నేవ దేవానప్యేతి
 వైశ్వానర్యర్చా పురీషముప దధాతీయం వా అగ్నిర్వైశ్వానరస్తస్యైషా
 చితిర్యత్పురీషమగ్నిమేవ వైశ్వానరం చినుత ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా తనూర్యద్వైశ్వానరః
 ప్రియామేవాస్య తనువమవ రున్ధే||[౨౬]

అగ్నిష్ఠభగ్గ్ స్మృత్యాఽగ్నేర్దశ చ||5.6.6||

అగ్నేర్వై దీక్షయా దేవా విరాజమాన్నవన్తిస్త్రో రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్త్రిపదా
 విరాడ్విరాజమాప్నోతి షడ్రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్త్వడ్వా ఋతవః సంవత్సరః సంవత్సరో
 విరాడ్విరాజమాప్నోతి దశ రాత్రీర్దిక్షితః స్వాద్దశాక్షరా విరాడ్విరాజమాప్నోతి ద్వాదశ
 రాత్రీర్దిక్షితః స్వాద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి త్రయోదశ
 రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్త్రయోదశ [౨౭] మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరో విరాడ్విరాజమానోతి
 పంచదశ రాత్రీర్దిక్షితః స్వాత్పంచదశ వా అర్ధమాసస్య రాత్రయోఽర్ధమాసశః సంవత్సర

ఆ॒ప్యతే॑ సం॒వథ్స॑రో వి॒రాడ్వి॒రాజ॑మాప్నోతి॒ సప్త॑ద॒శ రా॒త్రీర్దీక్షి॑తః॒ స్యాద్ద్వా॑ద॒శ మా॒సాః
 ప॒ంచ॒ర్త॒వః స సం॒వథ్స॑రః సం॒వథ్స॑రో వి॒రాడ్వి॒రాజ॑మాప్నోతి॒ చతు॑ర్విగ్ంశతిగ్ం రా॒త్రీర్దీక్షి॑తః
 స్యా॒చ్ఛతు॑ర్విగ్ంశతిరర్థ॒మాసాః సం॒వథ్స॑రః సం॒వథ్స॑రో వి॒రాడ్వి॒రాజ॑మాప్నోతి॒ త్రిగ్ంశ॑తగ్ం
 రా॒త్రీర్దీక్షి॑తః స్యాత్ [౨౮] త్రిగ్ంశ॑దక్ష॒రావి॒రాడ్వి॒రాజ॑మాప్నోతి॒ మాసం॑ దీక్షి॑తః స్యాద్ద్యో మా॒సః
 స సం॒వథ్స॑రః సం॒వథ్స॑రో వి॒రాడ్వి॒రాజ॑మాప్నోతి॒ చతు॑రో మాసో దీక్షి॑తః స్యా॒చ్ఛతు॑రో వా
 ఏ॒తం మా॒సో వ॒సవో॑ఽబిభ॒రుస్తే పృ॑థివీమా॒జయ॑న్గా॒యత్రిం ఛ॒న్దోఽష్టా
 రు॒ద్రాస్తే॑ఽన్తరిక్ష॒మాజ॑యన్త్రి॒ష్టుభం ఛ॒న్దో ద్వా॑దశాఽఽది॒త్యాస్తే ది॒వమా॑జయన్జగ॒తీం
 ఛ॒న్దస్త॑తో వై తే వ్యా॒వృత॑మగచ్ఛ॒చ్చైష్ఠ్యం దే॒వానాం తస్మా॑ద్ద్వాదశ మాసో భృ॒త్యాఽగ్నిం
 చి॒న్వీత ద్వా॑దశ మా॒సాః సం॒వథ్స॑రః సం॒వథ్స॑రోఽగ్నిశ్చి॒త్యస్తస్యా॑హోరా॒త్రాణీ॑ష్టకా
 ఆప్తే॑ష్టకమే॒నం చి॒నుతే॑ఽథో వ్యా॒వృత॑మే॒వ గచ్ఛ॑తి శ్రై॒ష్ఠ్యగ్ం స॒మానా॑నామ్||[౨౯]
 స్యాత్త్ర॒యోద॑శ త్రిగ్ంశ॑తగ్ం రా॒త్రీర్దీక్షి॑తస్యాద్ద్వై తే॒ష్టావిగ్ంశ॑తిశ్చ ||5.6.7||

సు॒వర్గా॑య వా ఏ॒ష లో॒కాయ చీ॒యతే॑ యద॒గ్నిస్తం
 య॒న్నాన్వారో॑హే॒థువర్గా॑లో॒కాద్య॑జమా॒నో హీ॑యేత పృథి॒వీమా॑క్రమిషం ప్రా॒ణో మా మా
 హా॒సీద॑న్తరిక్ష॒మాక్ర॑మిషం ప్ర॒జా మా మా హా॑సీద్ది॒వమా॑క్రమిషగ్ం సు॒వర॑గన్మే॒త్యాహై॒ష వా
 అగ్నే॑రన్వారోహ॒స్తేనై॒పైన॑మన్వారోహతి సు॒వర్గ॑స్య లో॒కస్య స॒మష్టై॑ యత్పక్ష॒సం మి॒తాం
 మి॒నుయాత్ [౩౦] కనీ॑యాగ్ంసం య॒జ్ఞక్ర॑తుముపే॒యాత్పాపీ॑యస్యస్యా॒కత్మ॑నః ప్ర॒జా
 స్యాద్ద్యే॑ది॒సం మి॒తాం మి॒నోతి జ్యా॑యాగ్ంసమే॒వ య॒జ్ఞక్ర॑తుముపైతి నా॒కస్యా॑కత్మ॒నః
 పాపీ॑యసీ ప్ర॒జా భ॑వతి సాహస్రం చి॒న్వీత ప్ర॒థమం చి॒న్వానః సహస్ర॑సం మి॒తో వా అ॒యం
 లో॒క ఇ॒మమే॑వ లో॒కమ॑భి జయతి ద్వి॒షాహస్రం చి॒న్వీత ద్వి॒తీయం చి॒న్వానో ద్వి॒షాహస్రం వా
 అ॒న్తరిక్ష॑మ॒న్తరిక్ష॑మే॒వాభి జయ॑తి త్రి॒షాహస్రం చి॒న్వీత త్రి॒తీయం చి॒న్వానః [౩౦] త్రి॒షాహస్రో
 వా అ॒సౌ లో॒కోఽము॑మే॒వ లో॒కమ॑భి జయతి జా॒నుద॑ఘ్నం చి॒న్వీత ప్ర॒థమం చి॒వానో

గా॒య॒త్రి॒యై॒వే॒మం లో॒క॒మ॒భ్యా॒రో॒హతి నాభి॒ద॒ఘ్నం చిన్వీ॒త ద్వి॒తీ॒యం
 చిన్వా॒నస్త్రి॒ష్ట॒భై॒వాఽన్త॒రిక్ష॒మ॒భ్యా॒రో॒హతి గ్రి॒వద॒ఘ్నం చిన్వీ॒త తృ॒తీ॒యం చిన్వా॒నో
 జగ॒త్యై॒వాఽముం లో॒క॒మ॒భ్యా॒రో॒హతి నాఽగ్నిం చి॒త్వా రా॒మా॒ముపే॒యాద॒యోనౌ రేతో
 ధా॒స్యామీ॒తి న ద్వి॒తీ॒యం చి॒త్వాన్య॒స్య స్త్రి॒య- [32] ముపే॒యాన్న తృ॒తీ॒యం చి॒త్వా కాం
 చనో॒పే॒యాద్రేతో వా ఏ॒తన్ని ధ॒త్తే యద॒గ్నిం చి॒నుతే యదుపే॒యాద్రేత॒సా వృ॒ధ్యేతాఽథో
 ఖ॒ల్వాహుర॒ప్రజ॒స్యం తద్య॒న్నోపే॒యాది॒తి యద్రే॒తఃసి॒చావుపద॒ధాతి తే ఏ॒వ య॒జమా॒నస్య
 రేతో బిభృ॒తస్త॒స్మాదుపే॒యాద్రేత॒సోఽస్క॒న్దాయ త్రీ॒ణి వా॒వ రేతాగ్ం॒సి పితా పు॒త్రః పౌత్రో [33]
 యద్దే॒వ రేతః॒సిచావుపద॒ధ్యాద్రేతోఽస్య వి చ్చి॒న్ద్యాత్తిస్త్ర ఉప దధా॒తి రేత॒సః సంత॒త్యా
 ఇ॒యం వా॒వ ప్ర॒థమా రేతః॒సిగ్వా॒గ్వా ఇ॒యం తస్మాత్ప॒శ్యన్తీ॒మాం పశ్య॒న్తి వాచం
 వదన్తీ॒మన్త॒రిక్షం ద్వి॒తీయా ప్రా॒ణో వా అన్త॒రిక్షం తస్మాన్నాన్త॒రిక్షం పశ్య॒న్తి న ప్రా॒ణమ॒సౌ
 తృ॒తీయా చక్షు॒ర్వా అసౌ తస్మాత్ప॒శ్యన్త్య॒మాం పశ్య॒న్తి చక్షు॒ర్యజుషే॒మాశ్చా- [34]
 ఽమూ॒శ్చోప దధా॒తి మన॒సా మధ్య॒మామే॒షాం లోకా॒నాం క్లుప్త్యా అథో ప్రా॒ణానామి॒ష్టో
 యజ్ఞో భృ॒గుభి॒రాశీ॒ర్దా వసు॒భిస్త॒స్య త ఇష్ట॒స్య వీ॒తస్య ద్ర॒విణే॒హ భక్షీ॒యేత్యా॒హ స్తుత॒శస్త్రే
 ఏ॒వైతేన దు॒హే పితా మాత॒రిశ్వాఽచ్ఛి॒ద్రా పదా ధా అచ్ఛి॒ద్రా ఉ॒శిజః పదాఽను తక్షుః సో॒మ
 విశ్వవి॒న్నేతా నేష॒ద్భృహ॒స్పతి॒రుక్థామ॒దాని శగ్ం॒సిషది॒త్యాహైతద్వాఅగ్నీ॒రుక్థం తేనై॒వైన॒మను
 శగ్ం॒సతి||[35]

మి॒నుయాత్తృ॒తీ॒యం చిన్వా॒నః స్త్రి॒యం పౌత్ర॒శ్చ వై సప్త చ||5.6.8||

సూ॒యతే వా ఏ॒షోఽగ్ని॒నాం య ఉ॒ఖాయాం భ్రి॒యతే యద॒ధః సాద॒యేద్గర్భాః ప్ర॒పాదు॒కాః
 స్యు॒రథో యథా స॒వాత్ప్రత్య॒వరో॒హతి తాదృగే॒వ తదా॒సన్దీ సాద॒యతి గర్భా॒ణాం ధృ॒త్యా
 అప్ర॒పాదా॒యాఽథో స॒వమే॒వైనం కరో॒తి గర్భో వా ఏ॒ష యదు॒ఖ్యో యోనిః శి॒క్యం
 యచ్ఛి॒క్యాదు॒ఖాం నిరూ॒పేద్యోనేర్గర్భం నిర్హ॒ణ్యాత్షడు॒ద్యామగ్ం శి॒క్యం భవతి పో॒థావి॒హితో

పై [3౬] పురుష ఆత్మా చ శిరశ్చ చత్వార్యజ్ఞాన్యాత్మన్నైవైనం బిభర్తి ప్రజాపతిర్వా ఏష
 యదగ్నిస్తస్యోఖా చోలూఖలం చ స్తనౌ తావస్య ప్రజా ఉప జీవన్తి యదుఖాం చోలూఖలం
 చోపదధాతి తాభ్యామేవ యజమానోఽముష్మిల్లోక్కిం దుహే సంవత్సరో వా ఏష
 యదగ్నిస్తస్య త్రేధావిహితా ఇష్టకాః ప్రాజాపత్యా వైష్ణవీ- [3౭]
 ర్వైశ్వకర్మణీరహోరాత్రాణ్యేవాఽస్య ప్రాజాపత్యా యదుఖ్యమ్బిభర్తి ప్రాజాపత్యా ఏవ తదుప
 ధత్తే యథ్సమిధ ఆదధాతి వైష్ణవా వై వనస్పతయో వైష్ణవీరేవ తదుప ధత్తే
 యదిష్టకాభిరగ్నిం చినోతీయం వై విశ్వకర్మా వైశ్వకర్మణీరేవ తదుప ధత్తే
 తస్మాదాహుస్త్రివృదగ్నిరితి తం వా ఏతం యజమాన ఏవ చిన్వీత
 యదస్యాఽన్యశ్చినుయాద్యత్తం దక్షిణాభిర్న రాధయేదగ్నిమస్య వృక్షీత యోఽస్యాఽగ్నిం
 చినుయాత్తం దక్షిణాభీ రాధయేదగ్నిమేవతథ్స్సృణోతి||[3౮]

పోధావిహితో వై వైష్ణవీరన్యో విగ్ంశతిశ్చ||5.6.9||

ప్రజాపతిరగ్నిమచినుతర్తుభిః సంవత్సరం వసన్తేనైవాఽస్య పూర్వార్ధమచినుత గ్రీష్మేణ
 దక్షిణం పక్షం వర్షాభిః పుచ్ఛగ్ం శరదోత్తరం పక్షగ్ం హేమన్తేన మధ్యం బ్రహ్మణా వా
 అస్య తత్పూర్వార్ధమచినుత క్షత్రేణ దక్షిణం పక్షం పశుభిః పుచ్ఛం విశోత్తరం పక్షమాశయా
 మధ్యం య ఏవం విద్వానగ్నిం చినుత ఋతుభిరేవైనం చినుతేఽథో ఏతదేవ సర్వమవ [3౯]
 రున్ధే శృణ్వన్త్యేనమగ్నిం చిక్వానమత్త్యన్నగ్ం రోచత ఇయం వావ ప్రథమా చితిరోషధయో
 వనస్పతయః పురీషమన్తరిక్షం ద్వితీయా వయాగ్ంసి పురీషమసౌ తృతీయా నక్షత్రాణి
 పురీషం యజ్ఞశ్చతుర్థి దక్షిణా పురీషం యజమానః పశ్చామీ ప్రజా పురీషం యత్త్రిచితీకం
 చిన్వీత యజ్ఞం దక్షిణామాత్మానం ప్రజామన్తరీయాత్తస్మాత్పశ్చచితీకశ్చేతవ్య ఏతదేవ
 సర్వగ్ం స్పృణోతి యత్త్రిస్తృశ్చితయః [౪౦] త్రివృద్ధ్యగ్నిర్యద్వే ద్విపాద్యజమానః ప్రతిష్ఠితై
 పశ్చ చితయో భవన్తి పాజ్కాః పురుష ఆత్మానమేవ స్పృణోతి పశ్చ చితయో భవన్తి

ప॒శ్చా॒భిః పు॒రీ॒షైర॒భ్యాహ॒తి ద॒శ సం ప॒ద్యన్తే ద॒శాక్ష॒రో వై పు॒రుషో॒యావా॒సేవ పు॒రుష॒స్తగ్న్
 స్పృ॒ణోత్యథో ద॒శాక్ష॒రా వి॒రాడ॒న్నం వి॒రాడ్వి॒రాజ్యే॒వాన్నాద్యే ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి సం॒వత్స॒రో వై షష్ఠీ
 చి॒తిర్ఋ॒తవః పు॒రీ॒షగ్ం ష॒ట్చత॒యో భ॒వన్తి ష॒ట్పురీ॒షాణి ద్వాద॒శ సం ప॒ద్యన్తే ద్వాద॒శ
 మా॒సాః సం॒వత్స॒రః సం॒వత్స॒ర ఏ॒వ ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి॥[౪౦]

అ॒వ చి॒తయః పు॒రీ॒షం ప॒శ్చాద॒శ చ॥5.6.10॥

రో॒హితో ధూ॒మ్రోహి॒తః క॒ర్క॒స్థరోహి॒తస్తే ప్రా॒జాప॒త్యా బ॒భ్రుర॒రుణ॒బభ్రుః శు॒కబ॒భ్రుస్తే
 రో॒ద్రాః శ్యే॒తః శ్యే॒తాక్షః శ్యే॒తగ్న్రి॒వస్తే పి॒తృదే॒వత్యా॒స్తిస్త్రః కృ॒ష్ణా వ॒శా వా॒రుణ్యా॒స్తిస్త్రః శ్వే॒తా
 వ॒శాః సౌ॒ర్యో మై॒త్రాబా॒ర్హస్ప॒త్యా ధూ॒మ్రల॒లామా॒స్మాప॒రాః॥[౪౧]

||5.6.11||

ప॒ృశ్ని॒స్తిర॒శ్చీన॒పృశ్ని॒రూర్ధ్వ॒పృశ్ని॒స్తే మా॒రుతాః ఫ॒ల్కారో॒హితోర్ణి బ॒లక్షీ తాః సా॒రస్వ॒త్యః
 ప॒షతీ సూ॒లప॒షతీ క్షు॒ద్రప॒షతీ తా వైశ్వదే॒వత్యా॒స్తిస్త్రః శ్యా॒మా వ॒శాః పౌ॒ష్ణియ॒స్తిస్త్రో
 రో॒హిణీ॒ర్వశా మై॒త్రియ॒ ఐన్ద్రా॒బార్హస్ప॒త్యాఅ॒రుణ॒లలా॒మాస్మా॒పరాః॥[౪౨]

రో॒హితః పృ॒శ్నిష్వ॒డ్వేగ్ం శ॒తిష్వ॒డ్వేగ్ంశ॒తిః॥5.6.12॥

శి॒తిబా॒హుర॒న్యతః॒శితి॒బాహుః స॒మన్త॒శితి॒బాహు॒స్త ఐ॒న్ద్రవా॒యవాః శి॒తిరన్త్రోన్యతః॒శితి॒రన్త్రః
 స॒మన్త॒శితి॒రన్త్రస్తే మై॒త్రావ॒రుణాః శు॒ద్ధవా॒లః స॒ర్వశు॒ద్ధవా॒లో మ॒ణివా॒లస్త ఆ॒శ్వినా॒స్తిస్త్రః శి॒ల్వా
 వ॒శా వైశ్వదే॒వత్యా॒స్తిస్త్రః శ్యే॒నీః ప॒రమే॒ష్ఠినీ సో॒మాపౌ॒ష్ణాః శ్యా॒మల॒లామా॒స్మాప॒రాః॥[౪౩]

||5.6.13||

ఉ॒న్నత ఋ॒షభో వా॒మన॒స్త ఐ॒న్ద్రావ॒రుణాః శి॒తిక॒కుచ్ఛి॒తిప్ర॒వృః శి॒తిభ॒సత్త

ఐ॒న్ద్రా॒బా॒ర్హ॒స్ప॒త్యాః శి॒తి॒పా॒చ్ఛి॒త్యో॒ష్ఠః శి॒తి॒భ్రు॒స్త ఐ॒న్ద్రా॒వై॒ష్ణ॒వా॒స్తి॒సః సి॒ద్ధా వ॒శా
 వై॒శ్వ॒క॒ర్మ॒ణ్య॒స్తి॒సో ధా॒త్రే పు॒షో॒దరా ఐ॒న్ద్రా॒పా॒ష్ణాః శ్యే॒త॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౩]
 శి॒తి॒బా॒హు॒రు॒న్మ॒తః ప॒శ్చా॒వి॒గ్ంశ॒తిః ప॒శ్చా॒వి॒గ్ంశ॒తిః॥5.6.14॥

క॒ర్ణా॒స్త్ర॒యో యా॒మాః సా॒మ్యా॒స్త్ర॒యః శ్వే॒తి॒జ్గ అ॒గ్న॒యే య॒వి॒ష్ఠా॒య త్ర॒యో న॒కు॒లా॒స్తి॒సో
 రో॒హి॒ణీ॒స్త్రి॒వృ॒స్తా వ॒సూ॒నాం తి॒స్రో॒క॒రు॒ణా ది॒త్యో॒హ్య॒స్తా రు॒ద్రా॒ణాగ్ం సో॒మై॒న్ద్రా
 బ॒భ్రు॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౬]
 క॒ర్ణా॒స్త్ర॒యో॒వి॒గ్ంశ॒తిః॥5.6.15॥

శు॒ణా॒స్త్ర॒యో వై॒ష్ణ॒వా అ॒ధీ॒లో॒ధక॒ర్ణా॒స్త్ర॒యో వి॒ష్ణ॒వ ఉ॒రు॒క్ర॒మాయ॑ ల॒పు॒ది॒న॒స్త్ర॒యో వి॒ష్ణ॒వ
 ఉ॒రు॒గా॒యాయ॑ ప॒శ్చా॒వీ॒స్తి॒స ఆ॒ది॒త్యా॒నాం త్రి॒వ॒ధా॒స్తి॒సో॒గ్ం సో॒మై॒న్ద్రా॒వై॒ష్ణ॒వా
 గౌ॒ర॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౭]
 శు॒ణా వి॒గ్ంశ॒తిః॥5.6.16॥

ఇ॒న్ద్రా॒య రా॒జ్ఞే త్ర॒యః శి॒తి॒పు॒ష్టా ఇ॒న్ద్రా॒యా॒ధి॒రా॒జాయ॑ త్ర॒యః శి॒తి॒క॒కు॒ద ఇ॒న్ద్రా॒య
 స్వ॒రా॒జ్ఞే త్ర॒యః శి॒తి॒భ స॒ద॒స్తి॒సృ॒స్తృ॒ర్యో॒హ్యః సా॒ధ్యా॒నాం తి॒స్త్రః ప॒ష్ఠో॒హ్యో వి॒శ్వే॒షాం
 దే॒వా॒నా॒మాగ్ం॒న్ద్రాః కృ॒ష్ణ॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౮]
 ఇ॒న్ద్రా॒య య॒జ్ఞే ద్వా॒వి॒గ్ం శ॒తిః॥5.6.17॥

అ॒ది॒త్యై త్ర॒యో రో॒హి॒తై॒తా ఇ॒న్ద్రా॒ణ్యై త్ర॒యః కృ॒ష్ణై॒తాః కు॒హ్వా త్ర॒యో॒క॒రు॒ణై॒తాతి॒స్రో
 ధే॒న॒వో రా॒కాయై॑ త్ర॒యో॒న॒డ్వ॒హః సి॒నీ॒వా॒ల్యా ఆ॒గ్నా॒వై॒ష్ణ॒వా రో॒హి॒త॒ల॒లా॒మా॒స్మా॒పరాః॥[౪౯]
 అ॒ది॒త్యా అ॒ష్టాద॒శః॥5.6.18॥

సోమ్యాస్త్రయః పిశంగాః సోమాయ రాజ్ఞే త్రయః సారజ్ఞః పార్జన్యా నభోరూపాస్తిస్త్రోజా
మల్హా ఇన్త్రాణ్యై తిస్త్రో మేష్య ఆదిత్యా ద్యావాపుధివ్యా మాలజ్ఞాస్తూపరాః॥౫౦॥

సోమ్యా ఏకాన్ష విగ్ంశతిః॥5.6.19॥

వారుణాస్త్రయః కృష్ణలలామా వరుణాయ రాజ్ఞే త్రయో రోహితలలామా వరుణాయ
రిశాదసే త్రయోరుణలలామాః శిల్పాస్త్రయో వైశ్వదేవాస్త్రయః పృశ్నయః సర్వదేవత్యా
ఐన్త్రాస్తూరాః శ్యేతలలామాస్తూపరాః॥౫౧॥

వారుణా విగ్ంశతిః॥5.6.20॥

సోమాయ స్వరాజ్ఞేనోవాహావనడ్వాహావిన్త్రాగ్నిభ్యామోజోదాభ్యాముష్టారావిన్త్రాగ్నిభ్యాం
బలదాభ్యాగ్ం సీరవాహావవీ ద్వే ధేనూ భౌమీ దిగ్భ్యో వడబే ద్వే ధేనూ భౌమీ వైరాజీ
పురుషీ ద్వే ధేనూ భౌమీ వాయవ ఆరోహణవాహావనడ్వాహౌ వారుణీ కృష్ణే వశే అరాడ్యో
దివ్యావృషభౌ పరిమరౌ॥౫౨॥

సోమాయ స్వరాజ్ఞే చతుస్త్రిగ్ంశతీ॥5.6.21॥

ఏకాదశ ప్రాతర్గవ్యాః పశవ ఆ లభ్యస్తే చగలః కల్మాషః కికిదీవిర్విదీగయస్తే త్వాష్ట్రాః
సారీర్షవ శ్వేతా వశా అనూబన్ధ్యా భవన్త్యాగ్నేయ ఐన్త్రాగ్న ఆశ్వినస్తే విశాలయూప ఆ
లభ్యస్తే॥౫౩॥

ఏకాదశ ప్రాతః పశ్చ విగ్ంశతిః॥5.6.22॥

పిశజ్ఞాస్త్రయో వాసన్తాః సారజ్ఞాస్త్రయో గ్రిష్టాః పృషన్తస్త్రయో వార్షికాః పృశ్నయస్త్రయః

శారదాః పృశ్నిసక్థాస్త్రయా హైమన్తికా అవలిప్తాస్త్రయః శైశిరాః సంవత్సరాయ నివక్షసః||౫౪|
పిశజ్గా విగ్ంశతిః||5.6.23||

రోహితః కృష్ణా ధూమ్రలలామాః పుశ్నిశ్శ్యామా ఆరుణలలామాశ్శితిబాహుశ్శిల్వాశ్శ్చీనీశ్శ్యామలలామా ఉన్నత సిన్ధూ ధాత్రే
పౌష్ణా శ్శ్చీతలలామాః కర్ణా బభ్రులలామాశ్శుణ్డా గౌరలలామా ఇన్ద్రాయ కృష్ణలలామా అదిత్యై రోహితలలామాస్సోమ్యా
మాలజ్గా వారుణాస్సరాశ్శ్చీతలలామా దశ||

హిరణ్యవర్ణా అపాం గ్రహాన్భూతేష్టకా స్సజ్జాస్సంవత్సరం ప్రజాపతిస్స క్షురపవిరగ్నీర్వై దీక్షయా సువర్ణాయ
తంయన్నసూయతే ప్రజాపతిర్ ఋతుభీ రోహితః పుశ్నిశ్శితిబాహురున్నతః కర్ణాశ్శుణ్డా ఇన్ద్రాయాదిత్యై
సోమ్యావారుణాస్సోమాయైకాదశ పిశజ్గా స్త్రయావిగ్ంశతిః ||23||

హిరణ్యవర్ణా భూతేష్టకాశ్శన్దో యత్యగ్నీయాగ్ంసం త్రివృద్ధ్యగ్నిర్వారుణాశ్శతుః పంచాశతీ||54||

హిరణ్యవర్ణా ని వక్షసః||

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి పంచమ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥